Societat

AFERS SOCIALS

Un home gran assegut en una plaça de Barcelona mentre dona menjar als coloms. FRANCESC MELCION

"Mentre pugui, no aniré a cap residència"

El tercer sector alerta que el sistema d'atenció als avis està "obsolet" i reclama reforçar l'atenció domiciliària

LAIA VICENS
BARCELONA

D'aquí 15 anys, a Catalunya hi haurà un 32% més de població més gran de 65 anys. Però no cal deixar passar aquest temps per constatar que el model d'atenció a la gent gran ha quedat "saturat i obsolet". Almenys així ho revela l'informe *Escolteu-me! L'atenció centrada en la persona en el suport al procés d'envelliment*, que va presentar ahir la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya i l'ARA a l'Ateneu Barcelonès. L'estudi reclama reforçar l'atenció a casa i les alternatives a les residències, i avançar cap a un nou paradigma de cura als avis, més comunitari i personalitzat. Es calcula que a Catalunya hi ha uns 300.000 avis que viuen sols i que més de la meitat no ho volen.

"Hem de plantejar com fem evolucionar un model que no respon a les necessitats que tenim ara", va dir Oriol Illa, president de la Taula del Tercer Sector en un acte-debat coorganitzat per l'ARA. Les entitats demanen repensar el sistema d'atenció a la gent gran per millorar la seva qualitat de vida i reduir les taxes d'hospitalització. Segons l'estudi, la falta de coordinació entre els diferents serveis i la poca adequació de l'atenció provoca ingressos i despeses hospitalàries "evitables". Només com a exemple: una de cada quatre visites a urgències l'any passat eren de persones de més de 65 anys. "Són molèsties mínimes que podrien solucionar-se amb una millor atenció domiciliària i no saturarien el sistema sanitari", va afegir Elisenda Rovira, autora de l'estudi. És el cas d'Encarna Díaz, que fa tres anys que viu sola a Sant Vicenç dels Horts. Quan té algun problema, en lloc d'anar al CAP truca a la teleassistència, que ja ha acudit dues vegades a casa seva. A més, l'Ajuntament li paga un servei de neteja cada quinze dies i una ajuda per anar a comprar o fer encàrrecs dos cops a la setmana. L'Encarna no vol sentir a parlar d'anar a una residència. "Vaig anar a veure'n una i vaig pensar que allà em moriria al cap de quatre dies –explica–. Mentre jo pugui, no hi aniré: a mi m'encanta sortir, fer la meva".

Aquesta tendència ha provocat que les tasques de cura de la gent gran recaiguin "majoritàriament en les famílies". Tot i així, l'estudi alerta que falten ajuts públics, sobretot per contractar treballadors que cuidin persones com l'Encarna.

Oferta
El 60% de les places en residències per a gent gran són privades

Encara que hi ha molta gent com ella, que opta per viure sola, el cert és que les dificultats econòmiques d'algunes famílies i l'insuficient desplegament de l'atenció domiciliària fan que molts avis ingressin en una residència. De fet, l'estudi revela que "hi ha una necessitat social que l'administració no arriba a satisfer", perquè hi ha molta més demanda que oferta, sobretot de places públiques. Les dades són reveladores: el 60% de les 59.458 places que hi ha són privades, el 24% són d'entitats socials i només un 17% són públiques, que tenen llistes d'espera "massificades".

En tot cas, també en aquests casos és clau que els avis tinguin un "paper real" en la presa de decisions del centre on viuen. Així ho va apuntar Mercè Mas, responsable del grup de residències de la Federació d'Associacions de Gent Gran de Catalunya (FATEC), que va afegir que la mentalitat de la gent gran ha canviat. "Ara aquest col·lectiu és més conscient que envellir fa perdre moltes coses però no els nostres drets", va dir. "Això no vol dir posar-hi més diners, sinó organitzar els centres d'una altra manera: fer que es puguin portar les coses de casa seva, que hi hagi dos menús, una sala on poder fer un consell de participació...", va defensar Pilar Rodríguez, directora de la unitat operativa sociosanitària de l'Associació Benestar i Desenvolupament. Segons ella, cal "visibilitzar els drets de les persones grans" perquè siguin elles les que decideixin "com volen envellir dins dels paràmetres establerts".

"No aniria mai a un centre"

Qui tampoc s'ha plantejat anar a una residència és Francisco Fernández, de 78 anys. "Jo no hi aniria mai, a un centre", explica. El Francisco dedica bona part del seu temps a cuidar els animals que té al terrat, bàsicament coloms, però admet que a la nit se sent sol. "La casa és molt gran, fa un any que es va morir el meu fill i això em va enfonsar", diu. Ara l'ajuden dues noies, una que neteja el pis un parell de cops a la setmana i una altra que li fa el menjar tres dies. "I així em fan companyia. Amb el que tinc, ja em conformo", diu el Francisco. Ell confessa que, malgrat tot, és força afortunat, perquè té relativa bona salut. Tot i així, demana més implicació de les administracions per fer que els avis no se sentin sols i que tots passin els últims anys de la seva vida "com vulguin". Al capdavall, segons va resumir Oriol Illa, "no es tracta de guanyar anys a la vida, sinó vida als anys".